

Bányász Művelődési és Oktatási Központ
"Vértess László" Karszt-és Barlangkutató
Csoportja
2800 Tatabánya, Rózsa Ferenc u. 19.

Beszámoló a tatabányai Bányász Művelődési
és Oktatási Központ "Vértess László" Karszt-
és Barlangkutató Csoportjának 1985. évi
tevékenységéről

Összeállította:

Tatabányai Szénbányák
Változati Szakszervezeti Bizottság
Bányász Művelődési és Oktatási
Központ
TATABÁNYA

J. L. S.
Juhász Marton

Tatabánya, 1985. december 28.

T a r t a l o m

I. Kutatási jelentések

1. Veres-hegyi-barlang	3
2. Pisznice	3
3. Förtés	4
4. Bajóti 3.sz. kőfülke	5
5. Borostás-hegyi-viznyelő	6

II. Kutatótáborok

6

III. Turák

7

IV. Csoporttevékenység

8

I. Kutatási jelentések

1. Veres-hegyi-barlang

Kitartóan folytattuk a Fehér-teremből meredeken lefelé vezető járat bontását. Ez évben a végponti munkahelyről kb. 60 m³ anyagot szállítottunk a felszínre. E munka a tavaszi kutató-táborunk alatt /április 5-én/ részleges eredménnyel járt: sikerült kb. 40 m hosszúságú új barlangszakaszba bejutni.

Az új szakasz követi az eddigi járat irányát, szelvénymérete is hasonló. Végpontján homokos-kőtörmelékes eltömődés akadályozza a továbbjutást, de ennek bontása az eddigi masszív agyagdugó után már könnyebb feladatnak látszik.

2. Pisznice

Az eddig kizárólag a Pisznice-barlangra összpontosuló feltáró munkát kiterjesztettük a hegy több más üregére is. Így itt az 1985. évben 4 barlangban folytattunk kisebb eredményeket hozó bontásokat.

2.1. Pisznicei-barlang

A Vértés-ág alsó szakaszában mélyített kutatóárokából kb. 10 m hosszúságú kúszójáratot sikerült feltárnunk. A járat kékeszöld agyaggal erősen feltöltött, továbbkutatását a bontási és anyagszállítási-elhelyezési nehézségek miatt nem látjuk célszerűnek.

2.2. Pisznicei Határ-barlang

A bejárat kuszoda talpszintjét 1-1,5 m-rel lesüllyesztettük s kitisztítottuk a barlang Felső-termét. A talpsüllyesztéssel folyosóvá bővült bejárat szakasz derékszögű kanyarjánál talált 5-10 cm-es légréssel jelzett továbbvezető járatban 0,6-0,8 m-es talpsüllyesztéssel kb. 30 métert haladtunk előre. A 0,8-1,5 m széles járat többször is megtörik, de a kőzet rétegdőlését követve közel vízszintesen halad a hegy belseje felé. Végén a mennyezet lehajlik, itt további talpmélyítésre lesz szükség.

2.3. Pisznicei Szeglet-barlang

A bejáratí kuszoda talpszíntsülylesztésével, majd a végpont eredményes megbontásával kb.20-25 m összhosszúságú új járatot ismertünk meg ebben a barlangban. Az új szakasz rövid, helyenként szűk gömbfűlkeláncsal kezdődik, ez a több irányba is elágazó "elosztó"-ba vezet. Az innen induló járatok mindegyike néhány méter után agyaggal eltömődött. További bontásra a barlang feltétlenül érdemes.

2.4. Pisznicei-zsomboly

A hegy ÉK-i oldalán, a csúcs közelében nyíló zsomboly bontása állt 1985. évi pisznicei munkáink középpontjában. A tágas aknáat teljes szelvényben /kb.10 m²/ mélyítettük, kb.55-60 m³ humuszos kőtörmelék felszínre emelésével közel 6 m-rel sülylesztettük a talpszíntjét.

3. Förtés

A terület objektumainak kutatásában annyi kellemetlen nehézségbe ütköztünk, a kezdeti eredmények után olyan kilátástalan a további munka, hogy a feltárásokat 1986-ban már nem folytatjuk. A továbbiakban néhány adatkiegészítés, pontosítás, a kutatási zárójelentés összeállítása a célunk.

3.1. F-4.sz. töbör

A szálkőkibukkanás tövében mélyített kutatóaknáat 4 m mélységben feladtuk, mivel a betonkeménységűre összeállt agyagos tűzkőtörmelék bontása semmi eredménnyel nem kecsegtetett.

3.2. F-8.sz. töbör = Förtési Csontos-barlang

A töbör mélypontján mélyített kutatóakna 4-4,5 m mélységig löszben, agyagos löszben, majd kőtörmelékes agyagban haladt. 5 m-es mélységtől nagyobb kőtömbök között, ez alatt kb.6,5 m-es mélységtől 2 oldalról szálkóvel határolt, végig teljesen kitöltött hasadékban bontottunk. A hasadék 15 m-es mélységtől fokozatosan szűkült, 17,1 m-es mélységben már olyan kicsi átmérőjűre csökkent, hogy a további bontás lehetetlenné vált.

3.3. F-9.sz. töbör

Az F-8.sz. töbör melletti meredek berogyást 3 m mélységig bontottuk ki. Itt a lösz alatt a nagyméretű kőtömbök a kutatóakna alját teljesen lezárták, így a munkát itt is beszüntettük.

3.4. F-10.sz. töbör = Förtési Gázos-zsomboly

A rendkívül rossz levegő miatt a nyári táborra tervezett munkák elmaradtak. A barlang 8 m-es mélységében, a hasadékakna tetején augusztus 18-án 5,8 % CO_2 -ot mértünk, így a leszállások meghiúsultak.

A téli táboron - valamivel jobb körülmények között - a talponton kézi kutatófúrásokat mélyítettünk. Az első fúrást 0,8 m, a másodikat 1,5 m mélységig sikerült lemélyíteni, itt a fúró /valószínűleg/ kőtömböknek ütközött. Az átfúrt kitöltés plastikus vörösiságyag.

December 27-én 25 m-es mélységben a CO_2 -tartalom 4,8 % volt.

4. Bajóti 3.sz. kőfülke

A bajóti Öreg-kő K-i oldalában, az Öreg-kői 1.sz. zsomboly közelében nyíló barlang feltárását 1985-ben kezdte meg csoportunk. Az esztergomi Balassa Múzeum és a Magyar Állami Földtani Intézet szakmai felügyeletével folyó munka kielégíti az ásatási igényeket is.

A kőfülke előterében, előcsarnokában és termecskéjében végighúzódo 2 m szélességű kutatóárok az 1985. évi munkák befejezésekor 2-2,5 m mélységű. Az előtér és az előcsarnok felső humuszos rétegeiből előkerült vas- és bronzkori kerámiatöredékek a Balassa Múzeumba kerültek. Az alsó, már pleisztocén kori rétegekből vett nagymennyiségű minta üledékföldtani és őslénytani feldolgozása csoportunknál és a MÁFI-ban részben elkészült, részben folyamatban van.

5. Borostás-hegyi-viznyelő

A Borostás-hegyi-viznyelő a Pilis-hegység Kétágú-hegy - Fekete-hegy vonulatának fennsiki részén található, az 568 m magas Borostás-hegy csúcsától DK-i irányban kb.350 m-re, kb. 520 m tszf. magasságban.

A viznyelő időszakosan aktív, a hóolvadások és nagyobb esőzések vizét vezeti le. Jelentős nagyságú vízgyűjtőterülete tőle ÉNY-É-ÉK irányban fekszik. D-re kb.200 m-re kezdődik a hegy meredek, sziklás letörése.

A nyelő bontását 1985. nyarán kezdte meg esztergomi-dorogi munkacsoportunk. A 2x2 m-es szelvényben indított kutatóaknákat 3 m-es mélység elérése után a nagy kőtömbök miatt 4x4 m-esre kellett bővítenünk. Mélysége jelenleg 4-4,5 m. A bontás eddig végig humuszos omladékban haladt, melyben a kisebb kimosódások gyakoriak voltak. Az akna alján található kőtömbök közül időszakosan erős légmozgás figyelhető meg.

A feltárás nagyon biztató, de a munkát rendkívül megnehezíti a hatalmas kőtömbök szétverése. Az omladékhóza átbonthatása után itt jelentős nagyságú barlang feltárására számítunk.

II. Kutatótáborok

1. Veres-hegy, 1985.márc.29. - ápr.8.

A 11 napos tavaszi táboron csoportunk 21 tagja és 3 vendégkutató vett részt, a napi részvétel általában 16-18 fő volt. A tábor fő tevékenységét a Veres-hegyi-barlang bontása jelentette, mely április 5-én részleges eredménnyel is járt.

2. Bajóti Öreg-kő, 1985.jul.12-21.

A tiznapos táboron, a Bajóti 3.sz. kőfülke feltárásán csoportunk 12 tagja, naponta átlagosan 9 fő dolgozott az esztergomi Balassa Múzeum régészének állandó szakmai felügyeletével.

3. Majkpuszta, 1985.jul.19-28.

A nem barlangkutató programmal szervezett táboron csoportunk tagjai mellett amatőr régészek és helytörténeti kutatók vettek részt. Az Országos Műemléki Felügyelőség felkérésére elvégeztük a kamalduli kolostor belső udvarán található kút kitisztítását. E munka folyamán, a kút víztelenítése közben homokkőbe vájt folyosót fedeztünk fel, majd 100 métert meghaladó hosszban fel is tártuk.

4. Pusztamarót, 1985.aug.16-25.

A tiznapos nyári táboron 24 tagunk és 10 vendégkutató, átlagosan napi 28 fő vett részt. A tábor folyamán bontottuk az F-9.sz. töbröt, a Förtési Csontos-barlangot és a Pisznicei-zsombolyt. Adatgyűjtő és mintavevő tevékenységet végeztünk a terület számos barlangjában.

5. Pusztamarót, 1985.dec.27. - 1986.jan.2.

Téli táborunk célja a Förtési Gázos-zsomboly és a pisznicei barlangok kutatása, a csoportszilveszter megrendezése, melyre e jelentés elkészítése után kerül sor.

III. Turák

Kisebb kirándulásaink mellett jelentősebb turáink a következők voltak:

- Február 23-24. Bakonyi tura, 5 fővel látogatás az Alba Regia Barlangkutató Csoportnál. Az Alba Regia-barlang és a Jubileumi-zsomboly bejárása.
- Április 20. Tíz tagunk teljesítette a "GERECSE 50" teljesítménytúrát.
- Május 18. Négy tagunk teljesítette a "KINIZSI 100" teljesítménytúrát.
- Junius 1-2. Összesen 16 fővel vettünk részt az egy időben megrendezett esztergomi "Mozdulj-nap"-on és a tardosbányai Malom-völgyben a Komárom megyei Természetbarát Találkozón.

- Junius 29-30. Az MKBT jósvafői Vándorgyűlésén csoportunkat 24 fő képviselte. Turáztunk a Baradla- és Vass Imre-barlangokban, csapatunk a Marcel Loubens-barlangverseny III. helyét szerezte meg.
- Augusztus 1-4. Szlovákiai kirándulásunkon csoportunk 12 tagja és 3 tatai kutató vett részt. Elsősorban kiépített barlangokat kerestünk fel /6 barlangot/, meglátogattuk a liptószentmiklósi Karsztmuzeumot és felszíni turákat tettünk a Magas-Tátrában.

IV. Csoporttevékenység

Klubfoglalkozásainkat továbbra is heti 2 alkalommal, keddi és csütörtöki napokon tartottuk a Bányász Művelődési és Oktatási Központban. A kutatási feladatok előkészítése, koordinálása, értékelése mellett rendszeresen rendeztünk oktatási, ismeretterjesztő, sport és egyéb programokat.

Alapfokú barlangjáró vizsgára két alkalommal került sor csoportunk szervezésében. Januárban Tatabányán az előző évről áthúzódó tanfolyam, augusztusban Esztergomban a dorogi-esztergomi tanfolyam résztvevői számoltak be sikeresen tudásukról.

Márciusban 4 tagunk vizsgázott eredményesen a II. /technikai/ tanfolyam elméleti és gyakorlati anyagából.

A május folyamán Tatabányán megrendezett kutatásvezetői tanfolyamon csoportunk 3 tagja szerezte meg a kutatásvezetői képesítést.

A klubban meghívott előadóval a következő előadások hangzottak el:

- Almádi Zoltán: Tata barlangjai
- Hazslinszky Tamás: A Beremendi-kristálybarlang.

Tagjaink a Lékey János Ifjúsági Klubban, a kertvárosi Bányász Művelődési Házban és a Szabó József Geológiai Szakközépiskolában tartottak diavetítéses ismeretterjesztő előadásokat, valamennyi alkalommal nagy közönségsikerrel.

Április 25-én Tatán, a Komárom megyei Barlangkutató Szakkörök Találkozóján 18 fővel vettünk részt, szóban és képen ismertettük csoportunk tevékenységét. A tatai csoporttal tovább erősödött baráti- és munkakapcsolatunk, többször részt vettünk egymás kutatási munkáiban, valamint a turákon. A dorogi csoport tagjaival is több eredményes közös akciót szerveztünk. A Vöröskereszt és a BM szervezésében működő megyei Barlangi Mentő Alegység keretében több felkészítő gyakorlatot tartottunk. Április 18-án Tatán nagy sikerű mentési bemutatóra is sor került. Az alegység két tagja elméleti továbbképzésen vett részt Balatonföldváron. Az év folyamán a mentőcsoportnak éles bevetése nem volt.

Csoportunk több tagja részt vett a Társadalmi Erdei Szolgálat és a Társadalmi Természetvédelmi Szolgálat munkájában. E tevékenység keretében számos természetvédelmi őrzőjáratot és ügyeletet biztosítottunk.

A Magyar Karszt-és Barlangkutató Társulat tevékenységébe is aktívan bekapcsolódtunk. Rendszeresen részt vettünk a Választmányi üléseken, az MKBT küldöttközgyűlésén 8 fővel képviseltük a csoportot. Egy tagunk az Oktatási és Közművelődési Szakbizottság tagjaként is dolgozott.

Éves összesítő az 1985. évi rendezvényekről:

foglalkozás tipusa	foglalkozások száma	résztevők száma
Klub	94	1473
Edzés	7	52
Túra	12	163
Munkatúra	105	1148
Egyéb	43	166
Összesen	261	3002